

Актуальні питання обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації інформаційних технологій

УДК 336.764.1

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тютюнник Юрій Михайлович,
професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія

В умовах ринкової економіки та конкуренції фінансово-економічні результати діяльності суб'єктів господарювання в значній мірі залежать від ефективності використання майнових ресурсів, зокрема необоротних активів. Як зазначають Н. О. Гура і О. С. Кірей, узагальнення теорія і практики дозволяє зробити висновок про те, що назріла потреба в зміні підходів до дослідження і розробки методологічних аспектів аналізу ефективності формування та використання необоротних активів, що враховують специфіку та роль необоротних активів у майновому комплексі підприємств, а також потреби користувачів в інформації про них та практичного її застосування у щоденній роботі управлінців [1, с. 30].

У загальновизнаному розумінні ефективність визначається відношенням результату (ефекту) до витрат (ресурсів, капіталу), що забезпечили його отримання; іншими словами економічна ефективність – це досягнення найкращих результатів за найменших затрат живої та уречевленої праці.

В. О. Шевчук та ін. до завдань аналізу необоротних активів підприємства відносять [3, с. 223]:

- встановити забезпеченість підприємства та його структурних підрозділів необоротними активами, з'ясувати виконання плану їх оновлення та вибуття;
- вивчити склад, структуру, рух та технічний стан необоротних активів;

- дати оцінку ефективності використання необоротних активів як загалом, так і їх окремих складників;

- визначити фактори та розрахувати вплив ступеня використання основних засобів на обсяг виробництва;

- виявити резерви зростання обсягу виробництва за рахунок кращого використання необоротних активів, розробити заходи по їх реалізації.

Слід зазначити, що зміни у складі та структурі необоротних активів мають значний вплив на характеристики майнового стану підприємства. Так, оцінюючи інформацію розділу I активу балансу (звіту про фінансовий стан) «Необоротні активи», необхідно враховувати, що [2, с. 53]:

- наявність нематеріальних активів, значна частка приросту нематеріальних активів у загальній зміні величини необоротних активів характеризує обрану підприємством стратегію як інноваційну, оскільки кошти вкладаються в інтелектуальну власність;

- аналогічні високі показники за довгостроковими фінансовими інвестиціями вказують на фінансово-інвестиційну стратегію розвитку підприємства;

- якщо основні засоби і незавершені капітальні інвестиції становлять найбільшу частку в необоротних активах, це може свідчити про орієнтацію на створення матеріальних умов для розширення основної діяльності;

- підвищення частки довгострокової дебіторської заборгованості в необоротних активах негативно впливає на ефективність діяльності підприємства;

- зниження коефіцієнта зносу (відповідно підвищення коефіцієнта придатності) основних засобів свідчить про поліпшення функціонального стану необоротних активів.

У системі показників аналізу необоротних активів суб'єктів господарювання доцільно виділити дві групи:

1. Узагальнюючі показники, що характеризують використання необоротних активів як цілісного елементу активу балансу.

2. Часткові показники, що характеризують використання окремих видів необоротних активів: основних засобів, незавершених капітальних інвестицій, довгострокових біологічних активів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій та інших.

З метою комплексного оцінювання ефективності використання необоротних активів підприємства пропонуємо визначати такі узагальнюючі показники:

- одержано в розрахунку на одну гривню середньорічної вартості необоротних активів: чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), валового прибутку, прибутку від операційної діяльності, гривень;

- загальна і чиста рентабельність необоротних активів, % (відношення відповідно прибутку до оподаткування і чистого прибутку до середньорічної вартості необоротних активів, виражене у відсотках);

- період окупності необоротних активів, років (відношення середньорічної вартості необоротних активів до чистого прибутку).

Розрахунок цих показників проводиться за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Отже, основною метою аналізу та управління необоротними активами є забезпечення їх достатності й економічної ефективності для нормального функціонування підприємства та поліпшення його фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Гура Н. О. Ефективність формування та використання необоротних активів / Н. О. Гура, О. С. Кірей // Економіка та держава. – 2012. – № 1. – С. 30-32.

2. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. – Полтава : ПДАА, 2016. – 432 с.

3. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / Шевчук В. О., Коновалова О. В., Пантелєєв В. П. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 399 с.